

РЕЦЕНЗІЇ

Ганна Воронич

ДИНАМІКА САКРАЛЬНОГО СЛОВА

(Український «Отче наш»: хрестоматія перекладів / Укладачі: В. В. Німчук, Н. В. Пуряєва. — К., 2013. — 140 с.)

Господня молитва — це та частинка Божого Слова, яка паростилася, попри орфографічну екзекуцію (написання одним словом і з малої букви — *отченаш*), навіть крізь щільну завісу атеїстичного спрямування духовного життя суспільства у недалекій ретроспективі, принаймні, у фразеологізмах (напр., *знати як отченаш*), про що згадано й у Передмові. Проникнення цієї молитви вглиб людського життя позначено виформуванням її назви одним словом: Отченаш, навіть Оченаш. В Україні відомі прізвиська Отченаш, Оченаш, Отченашенко, Оченашенко.

Підготовлена до друку хрестоматія містить переклади молитви «Отче наш» українською (давніші й теперішні, вживані в різних конфесіях України) й церковнослов'янською мовами, а також найпоширеніші тексти грецькою (із Септугінти) й латинською (із Вульгати) мовами й арамейську її реконструкцію. До хрестоматії додано передмови (В. В. Німчук та Н. В. Пуряєва), в яких досить ґрунтовно з'ясовано походження молитви «Отче наш», а також адаптацію її тексту в процесі перекладу; подано скрупульозну мовну характеристику перекладів. Також безумовним позитивом видання є додані до хрестоматії бібліографічні показники джерел; докладні коментарі щодо оригіналів, а також вказівки на конфесію-видавця молитовника; розгорнуті примітки та покажчик осіб.

Перспективою рецензованого дослідження могли б бути усномовні записи Господньої молитви, додані до хрестоматії у наступному її виданні, що дасть змогу дослідити напрямки й способи адаптації церковнослов'янської мови на різних ареалах функціонування української мови. Ця проблема давно перебуває в полі зору дослідників: Ю. Шевельов записував «Отченаш» на різних україномовних територіях як в Україні, так і поза її межами.

Використання усномовних, діалектних даних часом допомогло б прояснити окремі моменти розвитку лексичного й семантичного наповнення молитовного тексту. Скажімо, Н. В. Пуряєва звертає увагу на варіантність представлення сьомого прохання молитви в різних перекладах, зокрема йдеться про словосполучення **Ї непризни** чи **Ї лоукаваго**, оскільки лексема **непризнь**, як і **лукавыи** могла передавати і поняття зла, і назву диявола як ворога (неприятеля) людського роду, і цілком слушно знаходить підтримку у М. Фасмера, за яким **непризнь** — це мораво-паннонський елемент зі значенням 'диявол'. Аналогічне значення засвідчено й українськими закарпатськими говірками: *неприятиль/неприятль* — '1. неприятель, ворог; 2. диявол' (*Великий пуст, а вун лем ходить та глипать на порзной. Най Бог заварує, чисто неприятль скусує хлопа*). У цьому ж зв'язку варто звернути увагу також на говіркову семантику лексеми *скусити* — 'випробувати, перевірити, переконатися в якостях (моральних чи фізичних когось або чогось), апробувати' (*Так дразу не скусить, же ці порянный чоловік ци дака брыдь: треба мало довжий час*). Або: *Треба было скусити, ці муцна шпарга: а вна лем пукла як слина, та в'яж типирь чим хочеш*). Чи на одне із значень лексеми *лукавий* — 'неслухняний, непокірний' і под. Тобто у говірках можна відшукати багато цікавих, несподівано важливих мовних фактів також для з'ясування цієї й інших проблем.

Треба відзначити, що стиль викладу в Передмові до хрестоматії дуже доладний до об'єкта дослідження й характеру видання (науково-публіцистичний). Звертаємо увагу на сумлінне вивчення й ґрунтовне коментування перекладів, для чого залучено чималу кількість різножанрових наукових праць і джерел.

Думаємо, книгу схвально сприйме наукова громадськість і культурний світ загалом.